

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ННІ агротехнологій, селекції та екології
Кафедра геоматики, землеустрою та планування територій**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня
бакалавра здобувачами вищої освіти
зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство
за освітньо-професійною програмою
Садово-паркове господарство
галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство**

Полтава 2024

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня бакалавра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство за освітньо-професійною програмою Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство / уклад.: С. В. Гапон, С. М. Шевчук, Г. Т. Домашенко, В. В. Чувпило, С. В. Нагорна, Р. В. Куришко. Полтава: ПДАУ, 2024. 42 с.

Укладачі:

Світлана Гапон, доктор біологічних наук, професор;
Сергій Шевчук, доктор географічних наук, професор;
Галина Домашенко, кандидат технічних наук, доцент;
Вадим Чувпило, кандидат наук з державного управління;
Світлана Нагорна, кандидат сільськогосподарських наук;
Роман Куришко, старший викладач.

Відповідальний за випуск:

Шевчук Сергій, завідувач кафедри геоматики, землеустрою та планування територій, доктор географічних наук, професор.

Рецензенти:

Онiпко Валентина, професор кафедри землеробства та агрохімії імені В.І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету, доктор педагогічних наук, професор.
Фельбаба-Клушина Любов, завідувачка кафедри ботаніки ВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор біологічних наук, професор.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня бакалавра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство за освітньо-професійною програмою Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство обговорено і схвалено на кафедрі геоматики, землеустрою та планування територій, протокол № 1 від 01 вересня 2024 р.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня бакалавра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство за освітньо-професійною програмою Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство схвалено Радою з якості вищої освіти спеціальності 206 Садово-паркове господарство», протокол № 1 від 1 вересня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
1 ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
3 СКЛАД ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	11
4 ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	12
5 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	17
5.1. Загальні вимоги до оформлення	17
5.2. Нумерація	20
5.3. Оформлення таблиць, рисунків і формул	20
5.4. Цитування та посилання	22
5.5. Оформлення списку використаних джерел	23
5.6. Оформлення додатків	23
6 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	23
6.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи	23
6.2. Критерії оцінки	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
Додаток А. Орієнтовна тематика кваліфікаційної роботи бакалавра	29
Додаток Б. Приклад заяви на кваліфікаційну роботу	32
Додаток В. Зразок оформлення титульного аркушу роботи	33
Додаток Г. Приклад завдання кваліфікаційної роботи бакалавра	34
Додаток Д. Приклад складання реферату	36
Додаток Е. Приклади оформлення бібліографічного опису	37
Додаток Ж. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи	42

ВСТУП

Атестація бакалавра зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали навчальний план та вимоги освітньо-професійної програми Садово-паркове господарство. Терміни проведення атестації визначаються графіком освітнього процесу. Метою атестації здобувачів вищої освіти є оцінювання результатів навчання, досягнутих здобувачем вищої освіти за підсумками опанування освітньо-професійної програми.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, які здійснюють керівництво виконанням кваліфікаційних робіт та членів атестаційної комісії. Методичні рекомендації містять основні вимоги до структури, змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота виконується здобувачем вищої освіти для поглиблення та інтеграції набутих компетентностей і результатів навчання відповідно вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і освітньо-професійної програми Садово-паркове господарство. Виконання кваліфікаційної роботи суттєво підвищує якість підготовки фахівців, прищеплює навички самостійного вирішення важливих теоретичних і практичних завдань. Ця форма атестації здобувачів вищої освіти є потужним фактором активізації їхньої самостійної та науково-дослідної роботи. Кваліфікаційна робота є документом, який визначає ступінь придатності її автора для застосування своїх професійних знань, умінь і навичок у сфері землеустрою та планування територій, є основою для визнання відповідності знань студента освітньо-кваліфікаційному рівню бакалавра і підставою для присвоєння автору роботи ступеня бакалавра. У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані максимально відобразити набуті теоретичні знання та вміння, поєднати їх з практичною діяльністю в області геодезії та землеустрою, проаналізувати наукові, спеціальні та літературні джерела; узагальнити інформацію та застосувати сучасні методики наукових досліджень для розв'язку поставлених задач.

Саме засвідчення, під час написання й захисту кваліфікаційної роботи, сформованості загальних і спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання, дає змогу стверджувати про сформованість інтегральної компетентності підготовки здобувачів вищої освіти: здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня бакалавра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство ґрунтуються на чинних нормативно-правових актах Міністерства освіти і науки України та локальних нормативних документах Полтавського державного аграрного університету [1–10].

Виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи забезпечує набуття

здобувачами освіти наступних програмних результатів навчання:

РН01. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму.

РН02. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

РН03. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

РН04. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садовопаркового господарства.

РН05. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.

РН06. Розуміти та застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення садово-паркового господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

РН07. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства.

РН08. Уміти кваліфіковано застосовувати технології вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

РН09. Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

РН10. Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квітникових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

РН11. Координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів у садово-парковому господарстві.

РН12. Планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.

РН13. Результативно працювати у колективі.

РН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

РН15. Організувати результативні та безпечні умови праці..

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-професійної програми на підставі оцінювання якості засвоєння програми, рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей бакалавра зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство.

Бакалаврська кваліфікаційна робота – це самостійна науково-дослідницька праця, яку виконують із метою встановлення відповідності рівня освітньої та наукової підготовки здобувача першого рівня вищої освіти. Кваліфікаційна робота є формою підсумкової атестації відповідно до Стандарту, яка дає змогу встановити рівень сформованості компетентностей у здобувачів вищої освіти, що пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою Садово-паркове господарство.

Мета кваліфікаційної роботи – застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного розв’язання конкретної спеціалізованої задачі та практичної проблеми у сфері садово-паркового господарства на підставі критичного аналізу та узагальнення існуючої інформації з обраної проблеми, інтерпретації експериментальних даних, проєктування, створення та моніторингу садово-паркових об’єктів, проведення власних досліджень, виконання розробок та формування рекомендацій для розв’язання прикладних проблем у сфері садово-паркового господарства та ландшафтного дизайну.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач зобов’язаний:

1) обґрунтувати актуальність, розкрити зміст і сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених освітніх компонентів та аналіз самостійно зібраних вихідних даних і опрацьованих джерел;

2) опанувати методику роботи зі спеціальною літературою, результатами експериментальних досліджень, систематизувати й узагальнити зібраний матеріал;

3) провести критичний аналіз різних поглядів і виробити власну позицію вирішення обраної у якості теми роботи проблеми дослідження;

4) оцінити практичний досвід, розробити пропозиції та рекомендації із упровадження результатів дослідження у практику садово-паркового господарства;

5) виконати поставлені завдання щодо дослідження явища, процесу;

6) сформулювати та обґрунтувати висновки / рекомендації стосовно сутності досліджуваної проблеми;

7) дотримуватися вимог щодо оформлення покликань на використані джерела та вимог до загального оформлення кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра має бути пов’язана з науково-дослідними роботами, що реалізуються на кафедрі геоматики, землеустрою та планування територій Полтавського державного аграрного університету (або бути виконана за замовленням іншої установи, організації) і демонструвати здатність розв’язувати задачі

дослідницького та інноваційного характеру в сфері садово-паркового господарства.

Результати кваліфікаційного дослідження попередньо проходять апробацію і можуть оприлюднюватися на міжнародних, всеукраїнських або інших наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким основним вимогам:

- актуальність теми, її відповідність сучасному стану та перспективам розвитку науки;
- глибина опрацювання та критичний аналіз джерел з обраної теми;
- характеристика історії вивчення досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітке визначення об'єкта та предмета, мети та завдань, а також вибір методів та обґрунтування доцільності їх використання в дослідженні; висвітлення елементів наукової новизни кваліфікаційної роботи;
- узагальнення та обґрунтування отриманих у процесі виконання кваліфікаційної роботи результатів, формулювання висновків та практичних рекомендацій щодо їх використання.

Безпосереднє керівництво кваліфікаційною роботою бакалаврів здійснюють викладачі кафедри геоматики, землеустрою та планування територій, які мають науковий ступінь та (або) вчене звання, а також провідні фахівці установ і організацій сфери садово-паркового господарства, урбаністики, містобудування, науково-дослідних інститутів, відомств, органів місцевого самоврядування тощо.

Виконання кваліфікаційної роботи відбувається відповідно до графіку освітнього процесу та програми атестації здобувачів вищої освіти.

На підставі захисту кваліфікаційної роботи екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння кваліфікації бакалавра із садово-паркового господарства і видачу диплома встановленого зразка.

До виконання кваліфікаційної роботи бакалавра допускаються студенти, які успішно виконали навчальний план з усіх попередніх видів навчання.

На підготовку кваліфікаційної роботи відводиться 270 годин навчального навантаження, що відповідає 9 кредитам ЄКТС.

Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає такі етапи:

1. Вибір напряму та теми дослідження, подання відповідної заяви і затвердження теми.
2. Визначення об'єкту, предмету, мети та задач дослідження, затвердження індивідуального завдання на кваліфікаційну роботу.
3. Опрацювання джерел інформації, формування загальної концепції дослідження, методичних підходів та інструментарію, складання робочого плану кваліфікаційної роботи.
4. Вивчення еволюції підходів до вирішення проблеми, систематизація сучасних поглядів вітчизняних та закордонних науковців.
5. Збирання фактичного матеріалу, діагностика об'єкту дослідження, поглиблений аналіз та оцінка показників, що характеризують предмет дослідження.
6. Обґрунтування напрямів вирішення проблеми, яка досліджується, пошук

засобів подолання перешкод їх реалізації, обґрунтування доцільності впровадження.

7. Викладення результатів дослідження в текстовій формі, підготовка вступу, висновків, додатків, упорядкування списку використаних джерел.

8. Оформлення кваліфікаційної роботи.

9. Попередній захист роботи на випусковій кафедрі.

10. Рецензування кваліфікаційної роботи.

11. Підготовка до захисту.

12. Захист кваліфікаційної роботи на Атестаційній комісії.

Кваліфікаційна робота повинна мати належне оформлення та всі необхідні документи, що її супроводжують (заповнений бланк завдання, анотацію, висновки випускової кафедри щодо допуску роботи до захисту, відгук наукового керівника, відгук рецензента). За бажанням здобувач освіти може отримати додатковий відгук на свою кваліфікаційну роботу від підприємства, установи, організації, органу управління тощо, що є замовником дослідження.

Робота має бути виконаною і поданою на випускову кафедру в термін, передбачений графіком освітнього процесу.

Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, затвердженій темі, не містить результатів власних досліджень, обґрунтованих пропозицій, а також не має рецензії, до захисту не допускається.

1 ВИБІР ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇЇ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути безпосередньо пов'язана із компетентностями, відповідними результатами навчання, що регламентовані Стандартом вищої освіти за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійною програмою Садово-паркове господарство.

Теми бакалаврських кваліфікаційних робіт визначаються та розробляються випусковою кафедрою. Тематика кваліфікаційних робіт щорічно переглядається, оновлюється та уточнюється, при цьому враховуються новітні досягнення в галузі садово-паркового господарства. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку садово-паркового господарства.

Здобувач вищої освіти має право обрати тему кваліфікаційної роботи за орієнтовним переліком тем кваліфікаційних робіт (додаток А), або запропонувати свою тему роботи з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Тема кваліфікаційної роботи також може бути запропонована за замовленнями підприємств, установ чи організацій, що працюють у сфері садово-паркового господарства; за результатами виконання науково-дослідної роботи випускової кафедри тощо.

Обрана тема кваліфікаційної роботи бакалавра закріплюється за ним на підставі його письмової заяви (додаток Б) на ім'я завідувача кафедри.

Назва теми кваліфікаційної роботи повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення, відображати мету та основний зміст роботи. Тема відображається у бланкові завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (додаток Г).

Теми кваліфікаційних робіт та наукові керівники розглядаються, обговорюються і затверджуються на засіданні випускової кафедри, після цього призначаються наказом ректора університету.

Якщо тема роботи, закріплена за здобувачем, з об'єктивних причин не може бути розроблена, студент має право звернутися до завідувача кафедри із заявою про заміну теми роботи. Завідувач випускової кафедри, разом із науковим керівником роботи, вирішують питання про її заміну, погоджуючи це питання із директором ННІ, але не пізніше, ніж за три місяці до захисту.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Термін виконання кваліфікаційної роботи бакалавра визначається графіком освітнього процесу.

Робота має виконуватися здобувачем у повній відповідності до затверджених календарного плану та завдання. У випадках відставання від графіку здобувач зобов'язаний надати письмове пояснення своєму керівникові або завідувачу кафедри.

На період виконання кваліфікаційної роботи на кафедрі складається графік консультацій наукового керівника, згідно з яким забезпечується систематична співпраця здобувача і керівника над роботою. Систематичні консультації

допомагають здобувачеві дотримуватися графіку ритмічності, вимог до змісту і оформлення роботи, своєчасно усувати помилки. Оперативне й уважне виконання рекомендацій керівника сприяє своєчасному поданню кваліфікаційної роботи та є запорукою її успішного захисту.

Науковий керівник:

- допомагає обрати найбільш перспективний і актуальний напрям дослідження та остаточно визначитися з темою роботи;
- знайомить із вимогами щодо виконання та захисту роботи;
- видає здобувачеві завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра;
- надає допомогу в розробці календарного графіка роботи;
- рекомендує основні джерела за темою роботи;
- надає консультації;
- відстежує перебіг виконання кваліфікаційної роботи, контролює її своєчасне подання до захисту;
- допомагає підготувати доповідь до захисту;
- надає відгук на кваліфікаційну роботу.

У відгуку повинно бути відображено: зміст кваліфікаційної роботи; відношення здобувача до виконання кваліфікаційної роботи; зауваження та пропозиції, рекомендацію щодо захисту.

Контроль керівника кваліфікаційної роботи ні в якій мірі не звільняє здобувача від повної відповідальності за правильність виконання роботи та об'єктивність прийнятих рішень.

Готова кваліфікаційна робота та її графічна частина (за наявності), підписана керівником, здається на перевірку завідувачу кафедри (не менше ніж за 14 днів до захисту).

Завідувач кафедри вирішує питання про допуск здобувача до захисту і ставить свій підпис на титульному листі. Допущена до захисту переплетена в тверду обкладинку кваліфікаційна робота та графічна частина (за наявності) подаються на рецензію провідному фахівцю відповідного профілю.

Рецензія повинна містити: тему кваліфікаційної роботи; спеціальність та освітній ступінь; відповідність структури роботи наявним вимогам; актуальність; відповідність кваліфікаційної роботи завданню; характеристику основних розділів кваліфікаційної роботи; оцінку фахового рівня кваліфікаційної роботи; оцінку щодо якості оформлення; зауваження до кваліфікаційної роботи (за наявності); загальну рекомендовану оцінку; прізвище, ім'я, по-батькові рецензента, його посаду, підпис, дату, печатку установи, де працює рецензент.

Здобувачі, які не закінчили кваліфікаційні роботи, не оформили документи у передбачений календарним планом термін, та не пройшли попередній захист, до захисту кваліфікаційних робіт не допускаються.

Основні етапи написання кваліфікаційної роботи бакалавра:

- вибір та затвердження теми (на засіданні кафедри, відповідно до заяви, та наказом по університету);
- складання плану роботи, узгодження з керівником та затвердження завідувачем кафедри завдання на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра;

- визначення об'єкту, предмету, постановка мети і завдань дослідження, вибір методів дослідження;
- опрацювання інформаційних джерел,
- збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи, у тому числі збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики;
- проведення, обробка та аналіз результатів експериментального дослідження (при необхідності).
- обґрунтування рекомендацій і пропозицій, спрямованих на вирішення проблеми дослідження
- формулювання висновків по роботі;
- написання першого варіанту роботи та представлення її керівнику;
- усунення недоліків, внесення доповнень, написання остаточного варіанту роботи та її оформлення відповідно до вимог;
- отримання відгуку наукового керівника
- рецензування кваліфікаційної роботи;
- розробка презентації кваліфікаційної роботи та доповіді для захисту;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Для захисту кваліфікаційної роботи бакалавру необхідно:

- **провести апробацію матеріалів роботи** (конференції, семінари, тези, матеріали доповідей, статті, патенти, довідки про упровадження тощо);
- пройти попередній захист кваліфікаційної роботи;
- отримати рішення кафедри про допуск до захисту;
- пройти перевірку на оригінальність тексту виконаної роботи.

Матеріали кваліфікаційної роботи не пізніше ніж за 14 днів перед захистом, повинні бути передані на кафедру або уповноваженій особі у електронному вигляді для перевірки на оригінальність її тексту.

Для забезпечення якісної організації роботи по написанню кваліфікаційної роботи передбачено можливість використання сучасних інформаційних технологій для он-лайн спілкування і співпраці. Зокрема, використання засобів асинхронного відеозв'язку *Google Meet*, для планування зустрічей в якому доцільно використовувати можливості *Google Календаря*. Дистанційне консультування можливе з використанням *Google диску*, куди здобувач може завантажувати матеріали кваліфікаційної роботи та її окремі розділи.

Керівник дипломної роботи та здобувачі вищої освіти мають можливість спілкування через *корпоративну електронну пошту ПДАУ* для вирішення наявних питань, написання коментарів чи роз'яснень. Це забезпечує швидкий зворотній зв'язок між науковим керівником та здобувачем вищої освіти.

3 СКЛАД ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна складатися з:

- тексту кваліфікаційної роботи;
- графічної, ілюстраційної частини (за потреби);
- презентації для доповіді на атестаційній комісії.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна мати обсяг близько 45–50

сторінок у редакторі MS Word (гарнітура Times New Roman, 14 пт, міжрядковий 1,5 інтервал). Кількість використаних джерел – 25–40 позицій. До обсягу кваліфікаційної роботи не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Кваліфікаційна робота повинна містити такі обов'язкові структурні елементи: титульний аркуш; завдання на кваліфікаційну роботу; реферат; зміст; вступ; розділи кваліфікаційної роботи; висновки; список використаних джерел; додатки.

Графічна, ілюстраційна частина (за потреби) кваліфікаційної роботи бакалавра містить графічні матеріали, виконані з метою полегшення захисту. На аркушах ілюстраційної частини подається, наприклад, наступне: таблиці, діаграми, графіки, що відображають результати експериментальних досліджень характеристика методики досліджень, схеми дослідів, малюнки, фотоматеріали. Ілюстраційну частину бакалаврської роботи необхідно роздруковувати та зшити у вигляді окремого тому до кваліфікаційної роботи.

Презентація кваліфікаційної роботи виконується засобами Power Point чи іншого графічного редактора. На перших слайдах презентують тему, актуальність, об'єкт, предмет, мету та завдання роботи, її наукову новизну та практичне значення. На подальших слайдах подаються результати дослідження відповідно до визначених завдань. До складу демонстраційного матеріалу доцільно включати, окрім тексту та формул, ілюстрації, схеми, графіки, діаграми, таблиці тощо. На останньому слайді подають загальні результати по роботі. Обсяг презентації – від 10 до 15 слайдів.

4 ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст кваліфікаційної роботи має свідчити про рівень фахової підготовки здобувача до майбутньої професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота має:

- містити чітку аргументацію актуальності обраної теми, її наукову новизну та практичне значення;
- відображати сучасний стан та тенденції в сфері геодезії та землеустрою;
- враховувати перспективи повоєнної відбудови та економічного розвитку України;
- виконуватися на практичних матеріалах; передбачати використання сучасних методів дослідження відповідно до виокремлених завдань;
- відображати системність у висвітленні проблеми дослідження;
- висвітлювати різні позиції щодо певної проблеми з обов'язковим посиланням на джерело та аргументовану авторську позицію.

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра:

- титульний аркуш роботи із підписами здобувача, керівника, завідувача кафедри (додаток В);
- завдання на кваліфікаційну роботу, затверджене завідувачем кафедри і підписане здобувачем вищої освіти та керівником (додаток Г);
- реферат (українською мовою) із анотаціями та ключовими словами

(українською та англійською мовами) (додаток Д);

- зміст (додаток Ж);
- перелік умовних скорочень (за потреби);
- вступ;
- розділи основного тексту;
- висновки;
- список використаних джерел (рекомендується їх розміщувати у порядку появи посилань у тексті);
- додатки.

Рецензію, відгук керівника, довідку про перевірку на плагіат вкладають у конверт на внутрішній частині палітурки кваліфікаційної роботи.

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

Титульний аркуш оформляється за встановленою формою (додаток В).

Завдання на кваліфікаційну роботу оформляються за встановленою формою (додаток Г).

Реферат розташовують з нової сторінки. Він має бути стислим, інформативним, з суттєвими відомостями про кваліфікаційну роботу бакалавра. Повинен містити таку інформацію:

- відомості щодо структури, обсягу роботи і основного тексту, кількість рисунків, таблиць, додатків, джерел згідно з переліком посилань;
- стислий опис тексту кваліфікаційної роботи;
- відомості про результати перевірки тексту кваліфікаційної роботи бакалавра на плагіат;

Послідовність викладення стислого опису тексту кваліфікаційної роботи бакалавра така: об'єкт дослідження; предмет дослідження; актуальність; мета роботи; практичне значення; стислий зміст розділів; практичні результати роботи; рекомендації щодо використання та сфера застосування результатів роботи.

Перелік ключових слів, які є визначальними для розкриття суті кваліфікаційної роботи бакалавра, має містити 5–10 слів (словосполучень). Подавати їх слід великими літерами у анотаціях (українською та англійською мовами) в рядок у називному відмінку однини, розділених комами.

Реферат рекомендовано подавати на 1–2 сторінках формату А4. Приклад складання реферату наведено в додатку Д.

Зміст розташовують після реферату, починаючи з наступної сторінки. «ЗМІСТ» містить такі структурні елементи: «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ» (за потреби), «ВСТУП», послідовно назви РОЗДІЛІВ, підрозділи і пункти, «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елемента (додаток Ж).

Перелік умовних скорочень наводиться в роботі лише за потреби. Тут можуть міститися позначення, символи, скорочення термінів, аббревіатури, які використовуються в роботі й подаються окремим списком перед вступом. Як правило, скорочення та умовні позначки друкують двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення або умовну позначку, а справа – їх

детальну назву.

Вступ кваліфікаційної роботи має містити такі елементи: обґрунтування актуальності теми; об'єкт та предмет дослідження, мету та завдання роботи; методи дослідження, наукову новизну та практичне значення кваліфікаційної роботи, інформацію про апробацію результатів дослідження та публікації. Обсяг вступу не повинен перевищувати 3–5 сторінок.

Актуальність теми. У цій частині роботи слід зробити загальний огляд досліджуваної проблеми. Обсяг повинен займати до половини сторінки. Актуальність теми відображає важливість, суттєве значення, відповідність теми сучасним потребам певної галузі науки, практичним завданням відповідної сфери діяльності. Вона характеризує співвідношення між тим, що з цієї проблеми вже відомо і що досліджується здобувачем уперше, і свідчить про те, для якої галузі науки чи професійної діяльності мають цінність результати дослідження. Актуальність теми – це коротке обґрунтування необхідності й своєчасності проведеного дослідження, виконання якого зумовлено недостатньою висвітленню в науковій літературі даної проблеми чи її аспекту, а також необхідністю його виконання для вирішення певних практичних потреб.

Мета дослідження має узгоджуватися із назвою роботи, об'єктом і предметом дослідження. Вона відображає запланований результат вирішення визначеної проблеми, тісно переплітається з темою роботи; розв'язання задач дозволяє досліднику досягти мети). Мета кваліфікаційної роботи – це те, чого прагне досягти здобувач освіти при проведенні дослідження. Як правило, її формулюють одним реченням. У цьому формулюванні вказують наукову проблему, яка вирішується і шляхи її вирішення. Приклади формулювання мети дослідження: *«Виявити закономірності розвитку ...»*; *«Проаналізувати чинники формування та особливості ...»*; *«Обґрунтувати доцільність виділення ...»*, *«Вивчити структуру ...»*, *«Розробити проєкт ...»*, *«Розробити модель ...»*, *«Удосконалити програму ...»* тощо. Мета дослідження знаходить відображення у назві роботи. Із загальної мети випливають конкретні завдання, які перераховують згідно з порядком їх розв'язання у роботі.

Завдання дослідження деталізують та розкривають її. Зміст завдань формулюють, використовуючи такі поняття: *визначити ...*, *встановити ...*, *охарактеризувати...*, *розробити...*, *виявити...*, *сформулювати ...*, *розкрити...* тощо. Формулювати завдання слід якомога ґрунтовніше, але лаконічно, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів роботи. Спираючись на завдання дослідження, автор робить висновки до кваліфікаційної роботи.

Слід пам'ятати, що завдання повинні бути повною мірою розкриті в основному змісті роботи. Оптимальним для кваліфікаційної роботи бакалавра є 3 – 4 завдання.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обраний для вивчення. У вступі роботи прийнято фіксувати об'єкт дослідження у такому вигляді: *«Об'єктом дослідження є ... »*, після чого дається стислий опис об'єкту з вказівкою його основних характеристик.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Визначається той аспект, який підлягає вивченню в межах визначеного об'єкту). Предмет дослідження є поняттям більш вузьким, порівняно з об'єктом. Тобто, предмет дослідження –

це та сторона, той аспект за допомогою якого дослідник пізнає об'єкт свого дослідження. Формулювання предмету дослідження має корелюватися із його темою. У кваліфікаційній роботі варто формулювати предмет дослідження у такому вигляді *«Предметом дослідження є ...»*, використовуючи при цьому формулювання *«встановлення видового складу декоративних культур ...»*, *«аналіз впливу ...»*, *«розробка технологій вирощування...»*, *«обґрунтування напрямків ...»*, *«розробка програми ...»*, *«проведення моніторингу садово-паркових об'єктів...»*, *«обґрунтування зміни ...»*, *«оцінка та шляхи оптимізації ...»*, *«розробка ландшафтного дизайну території ...»*, *«розробка проєкту озеленення території ...»* тощо.

Методи дослідження. Автор кваліфікаційної роботи обирає методи, за допомогою яких планує вирішити конкретні завдання дослідження. Під час написання наукової роботи дослідник користується загальнонауковими методами (аналогія, узагальнення, класифікація, спостереження, синтез, індукція та дедукція тощо) та методами, які використовують у певних науках. У тексті вступної частини кваліфікаційної роботи потрібно стисло вказати суть використаних методів дослідження. Важливо розуміти той факт, що успіх дослідження зростає завдяки поєднанню різних методів, які дозволяють усебічно розкрити процес чи явище, що вивчається, а також забезпечують взаємоперевірку об'єктивності отриманих результатів.

Інформаційна база дослідження являє собою перелік всіх видів інформації, які використовувались при написанні кваліфікаційної роботи (закони, підзаконні акти, наукові публікації, аналітичні матеріали, звітність підприємств, установ чи організацій тощо). Автор повинен шляхом критичного аналізу наявної літератури з даної проблематики показати, який саме аспект проблеми недостатньо вирішений; окремим абзацом чітко сформулювати основну суть наукової чи практичної проблеми, яка буде вирішуватися у кваліфікаційній роботі. Огляд виконаних раніше досліджень не означає простого переліку джерел. Огляд повинен бути критичним аналізом (хто із попередників і в яких працях раніше розглядав цю проблему; на які аспекти звернув увагу, а на які – ні; з якими положеннями й висновками цих робіт можна погодитися, а з якими – ні). Після згадки автора чи праці у квадратних дужках слід робити посилання на його номер у списку джерел.

Наукова новизна – наукові результати, що оцінюються за такими критеріями, як: вперше отримано, удосконалено, здобуло подальший розвиток. Будь-яке наукове дослідження має бути актуальним у сучасних умовах розвитку науки і містити елементи наукової новизни.

Практичне значення отриманих результатів містить відомості про наявне чи рекомендоване практичне застосування одержаних результатів із зазначенням підприємств, установ чи організацій, в яких може бути використано авторські підходи.

Апробація результатів дослідження – висвітлюють відомості про представлення результатів дослідження на семінарах, круглих столах, конференціях різного рівня.

Публікації. Обов'язково подають відомості про публікації здобувача вищої освіти, який претендуватиме на високі позитивні оцінки.

Розділи основного тексту. Розділи, як правило, містять у собі підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з трьох чисел), підпункти (нумерація – з чотирьох чисел).

У кінці кожного розділу формуються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

У першому теоретичному розділі (5–10 сторінок) подається критичний огляд літературних джерел, викладаються основні теоретичні й методичні положення теми, проблемні питання, міжнародний досвід, дискусійні та невирішені аспекти теми, визначається власне ставлення автора до них. Під час написання кваліфікаційної роботи варто користуватися лише офіційними джерелами інформації. Аналіз літератури з проблеми повинен бути не описовим і констатуючим, а критичним, орієнтованим на набуття наявного досвіду та з'ясування невирішених питань, на пошук шляхів розв'язання проблеми. Автор кваліфікаційної роботи повинен презентувати власну думку стосовно позиції інших дослідників. Обов'язковим є посилання на використану літературу згідно з правилами запобігання плагіату. У разі виявлення випадків плагіату робота не допускається до захисту. Перший розділ повинен обов'язково закінчуватися коротким висновком про рівень вивченості досліджуваної проблеми та про доцільність проведення подальших досліджень, що і є обґрунтуванням обраного напрямку і питань дослідження. Теоретичні положення першого розділу повинні бути покладені в основу другого і третього розділів змісту роботи.

У другому теоретичному розділі (5-8 сторінок) (за потреби) характеризуються природні умови території, де проводяться дослідження. Вказуються особливості кліматичних умов, ґрунти, основні типи рослинності.

У третьому аналітичному розділі (10–15 сторінок) здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває сучасні погляди й підходи до розв'язання проблематики в контексті конкретної ситуації у галузі садово-паркового господарства. При виконанні аналітичного розділу здобувач використовує фактичні матеріали (результати експериментальних досліджень, карти, плани, схеми), статистичні дані, які були зібрані ним відповідно до теми кваліфікаційної роботи. Здобувач освіти повинен продемонструвати вміння самостійно виконувати аналіз та синтез отриманої інформації про об'єкт дослідження, робити відповідні висновки щодо визначених під час написання даного розділу прикладних завдань (проблем). Одержані результати аналізу мають висвітлювати як позитивні, так і негативні сторони досліджуваного об'єкту та виявити фактори, що дозволять поліпшити стан показників, які досліджуються. Другий розділ повинен обов'язково закінчуватися висновками з проведеного аналізу і синтезу інформації про об'єкт дослідження.

У четвертому проєктно-рекомендаційному розділі (орієнтовно 20 сторінок) на підставі проведеного аналізу і виконаних досліджень описуються проєкти, розробки (систематизуються аргументи й факти, будуються діаграми, схеми), формують й описують напрями розв'язання проблеми, обґрунтовуються пропозиції та рекомендації, подається їх зміст. За результатами виявлених недоліків необхідно розробити проєктні рішення щодо

вирішення практичних завдань вдосконалення організації функціонування предмета дослідження. При цьому необхідно обґрунтувати запропоновані рішення. Надається перелік та обґрунтування можливих заходів, які пропонується впровадити з метою підвищення ефективності функціонування предмета дослідження. Доцільно за кожним із запропонованим заходів провести розрахунки можливого економічного, екологічного, соціального ефекту.

Найбільш вдалим є поділ кваліфікаційної роботи на 3 або 4 розділи. Кількість підрозділів визначається студентом самостійно, з огляду на зміст роботи. Бажано, щоб у кожному розділі було 2–3 підрозділи. Кожен розділ наукової роботи має закінчуватися стислими висновками. Необхідно прагнути до того, щоб кожний розділ являв собою закінчену частину дослідження обраної проблеми. Бажано, якщо можливо, рівномірно розподілити основний матеріал за розділами і підрозділами основної частини роботи.

Висновки – це підбиття підсумків наукового дослідження, теоретичне та практичне обґрунтування отриманих результатів. Висновки пишуть на основі чітко сформульованих у вступі завдань, які, так само, повинні бути розкриті в основному тексті роботи. У висновках автор викладає власні думки, тому вони не повинні містити цитувань чи повторювати чужі міркування.

Висновки слід нумерувати. Їх кількість має бути не меншою, ніж кількість поставлених у роботі завдань. Рекомендований обсяг висновків до 2 сторінок.

Список використаних джерел наводять перед додатками і формують одним з таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (рекомендується);
 - в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- Бібліографічні описи посилань наводять згідно ДСТУ8302:2015 (додаток Е).

Додатки до кваліфікаційної роботи подають за необхідності. У них указують матеріали, які доповнюють та унаочнюють роботу: ілюстрації, таблиці, схеми, діаграми, графіки, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму презентування не були внесені до основної частини кваліфікаційної роботи та відображають певні результати дослідження; копії наукових публікацій студента з повними вихідними даними (автор, автори, назва тез, статті тощо та джерело, де була публікація), які характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи; документи, які вказують на практичне застосування кваліфікаційної роботи тощо.

5 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги до оформлення

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою.

Мова кваліфікаційної роботи. Особливу увагу при написанні роботи потрібно звертати на мову та стиль викладу матеріалу. Для вираження логічних залежностей в мові є спеціальні функціонально-лексичні особливості наукового стилю: засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже, таким чином* та ін.); заперечення (*проте, тим часом, але, тоді як, тим не менше, аж ніяк*); причинно-наслідкові відношення (*таким чином, тому, завдяки цьому, внаслідок цього, крім того, до*

того ж); перехід від однієї думки до іншої (*раніше ніж перейти до..., звернімося до..., розгляньмо..., зупинимось на..., розглянувши, перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...*); підсумок, висновок (*отже, таким чином, на закінчення зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок..., підсумовуючи, слід сказати...*); засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (*даний, той, такий, названий, вказаний та ін.*); визначення логічних зв'язків між частинами висловлювань (*можна навести результати..., як показав аналіз..., на підставі отриманих даних..., підсумовуючи сказане..., звідси випливає, що... та ін.*). Дієслово і дієслівні форми несуть у тексті особливе інформаційне навантаження. Автори наукових праць звичайно пишуть *«проблема, яка розглядається»*, а не *«проблема, яка розглянута»*. У науковій мові поширені вказівні займенники *«цей», «той», «такий»*. Вони не тільки конкретизують предмет, а й визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад, *«ці дані служать достатньою підставою для висновку...»*). Займенники *«щось», «дещо», «що-небудь»* через неконкретність їх значення в тексті, як правило, не використовуються. У науковій роботі використовують такі сполучники підрядності *«завдяки тому, що», «тоді як», «тому що», «замість того, щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, як», «в той час, як» та ін.* Особливо часто використовуються похідні прийменники *«протягом», «відповідно до...», «згідно з...», «у результаті», «на відміну від...», «поряд з...», «у зв'язку з...» та ін.* Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукових робіт вживаються при описі фактів, явищ та процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями. Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу, що можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень (*«за повідомленням», «за відомостями», «як свідчить», «на думку», «за даними», «на нашу думку» та ін.*). При згадуванні в тесті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем. Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вигуки. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою особових дієслівних форм (*одержано, вирішено, проаналізовано та ін.*). Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад звичайно ведеться від третьої особи. Стало неписаним правилом у роботі замість *«я»* використовувати *«ми»*. Ставши фактом наукової мови, займенник *«ми»* зумовив цілу низку нових похідних словосполучень, наприклад, *«на нашу думку»*. Проте нагромадження в тексті займенника *«ми»* справляє малоприємне враження. Тому автори наукових праць використовують й інші звороти без цього займенника, зокрема конструкції з неозначено-особовими реченнями. Аналогічну функцію виконує речення з безособовими дієприслівними формами (*«Розроблено комплексний підхід до вивчення...»*).

Виклад тексту роботи повинен бути логічним, аргументованим, стилістично правильним, з використанням наукової професійної мови. Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютерного набору на білому папері формату

A4 (210x297 мм). Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Перенесення слів з одного рядка в інший у тексті роботи не допускається.

Текст роботи друкують з одного боку аркуша, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Основні вимоги до комп'ютерного набору тексту кваліфікаційної роботи є такі :

- текстовий редактор – MS Word;
- гарнітура шрифту – Times New Roman, вирівнювання – за шириною;
- кегль шрифту (розмір) – 14;
- кількість символів у рядку – не менше 60;
- абзац – 1,25 см;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- кількість рядків на сторінці – до 30;
- назви структурних частин роботи: **ЗМІСТ, ВСТУП, ПЕРЕЛІК**

УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту (шрифт – 14 напівжирний) без крапки в кінці, дозволено їх розміщувати посередині рядка. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Розривати слова знаком переносу в заголовках заборонено;

- усі названі структурні частини роботи слід починати з нової сторінки;
- новий підрозділ друкують на тій же сторінці, на якій закінчився попередній, відступ між підрозділами – два міжрядкові інтервали;

– заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, крім першої – великої, з абзацного відступу, шрифт – 14 жирний. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу – два міжрядкові інтервали;

– у роботі дозволяють виділяти важливий текст так: *курсив*, **напівжирний курсив** або підкреслений. Виділення по всьому тексту повинні бути виконані в одному стилі. Не допускається виділяти частину тексту за допомогою інших шрифтів, крім Times New Roman, іншого розміру, крім 14, іншого інтервалу тощо;

– використовувані в роботі лапки повинні бути одного стилю: “” або «», або """, або „”. Аналогічною є вимога і до стилю апострофів: або ’, або ' – однаково у всьому тексті;

– зазначаючи в тексті роботи прізвища та ініціали дослідників, необхідно дотримуватись одного стилю: Даценко Л. М., Карпінський Ю. О., або Л. М. Даценко, Ю. О. Карпінський, або Л. Даценко, Ю. Карпінський. Між прізвищем та ініціалами (стежачи, щоб вони лишились в одному рядку) необхідно використовувати нерозривний пробіл (стандартне сполучення клавіш «Shift + Ctrl + Пробіл»).

– не допускається розташування заголовка підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше два рядки – у такому разі назву підрозділу разом із тестом переносять на наступну сторінку;

– не можна починати абзац наприкінці сторінки, якщо на ній поміститься лише один рядок з нього – у такому разі слід переносити весь абзац на наступну

сторінку. Аналогічно не можна переносити один рядок з абзацу на наступну сторінку.

Скорочення слів і словосполучень у роботі робиться відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

У тексті документа дозволено вживати:

– загальноприйняті скорочення: «див.» – дивись; «номін.» – номінальний; «гран. відх.» – граничний відхил; «мін.» – мінімальне; «макс.» – максимальне та інші скорочення, які встановлені нормами правопису;

– скорочення: «абс.» – абсолютний; «відн.» – відносний; «с.» – сторінка; «р.» – рік; «грн» – гривня; «к.» – копійка; «ц.» – ціна, «млн» – мільйон; «млрд» – мільярд та інші скорочення, які вживають з числовими значеннями.

Замість скорочень «і т. д.» (і так далі), «і т. ін.» (і таке інше), «подібні» рекомендовано вживати слово «тощо».

Якщо в документі прийнято особливу систему скорочення слів або назв, то перелік прийнятих скорочень повинен бути наведений у розділі «Скорочення та умовні позначки».

5.2. Нумерація

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Нумерацію сторінок подають у правому верхньому куті. Крапку після номера сторінки не ставлять. Нумерують усі аркуші, з-поміж них і додатки. Титульну сторінку не нумерують, її починають із другої сторінки з цифри 2. Розділи, підрозділи, пункти, підпункт роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Зміст, вступ, висновки, список використаної джерел не мають порядкових номерів. У тексті кваліфікаційної роботи номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки і з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи (підпункти) нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу (підпункту) складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу (підпункту), між цифрами ставлять крапку, а після останньої крапку не ставлять, у тому ж рядку друкують заголовок підрозділу, наприклад:

3.1 База вихідних даних

3.1.1 Збір вихідних даних

3.1.2 Створення бази даних

5.3. Оформлення таблиць, рисунків і формул

Таблиці нумерують наскрізно арабськими цифрами (за винятком тих, що розміщені в додатках). Дозволено нумерувати таблиці у межах розділу. У цьому разі номер таблиці складається з номеру розділу та порядкового номера таблиці, відокремленого крапкою, наприклад таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Розмір шрифту табличного тексту зазвичай на 2 пункти менше за розмір основного шрифту. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею з абзацного відступу. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Наприклад:

Таблиця 2.1

Видове та сортове різноманіття красивоквітуючих квітникових рослин

<i>Відділ</i>	<i>Клас</i>	<i>Рід</i>	<i>Вид</i>	<i>Сорт</i>
1		А		
2				
...	...	...	...	

Бажають таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «Продовження табл. 3.1». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або на наступній сторінці. У тексті повинна бути вказівка на таблицю, наприклад: «...показники структури земельного фонду Полтавської міської територіальної громади наведено у табл. 1.2». Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: «... див. табл. 1.2».

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків в підзаголовках таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Таблицю розміщують так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче попередньої формули або рівняння повинно бути залишено не менш одного вільного рядка.

Формули та рівняння (за винятком тих, що наведені в додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу роботи, якщо на них є посилання у тексті. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою.

Наприклад, формула 1.2 – друга формула першого розділу. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку. Якщо в тексті на формулу немає посилань, тоді допускається її не нумерувати.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що містяться у формулі чи рівнянні, слід наводити під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Формули (або рівняння), що йдуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою.

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми, фотознімки, проекти, скріни) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у кваліфікаційній роботі. Ілюстрації можуть мати назву, яку

розміщують під ілюстрацією.

За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 1.2 – другий рисунок першого розділу.

Зміст ілюстративного матеріалу повинен з достатньою повнотою відображати основні положення, які виносяться на захист.

Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних по центру рядка, наприклад:

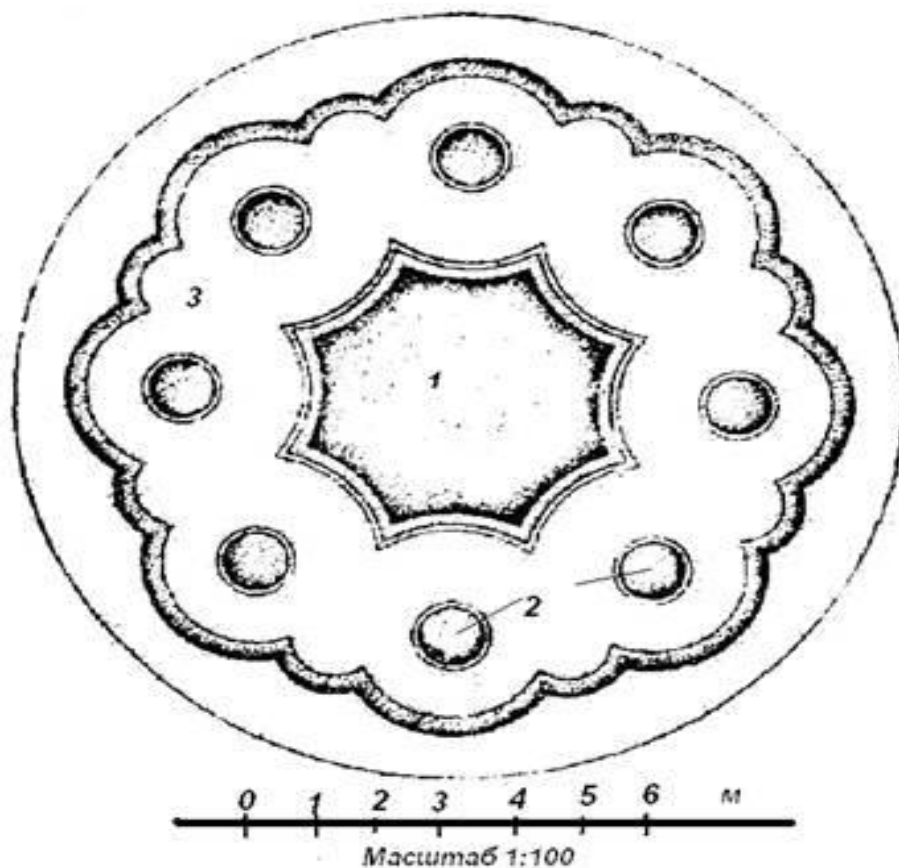

Рисунок 2.1 Схема квітника [Джерело]

5.4. Цитування та посилання

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – використовують у кваліфікаційній роботі для обґрунтування, підтвердження авторських аргументів

або для критичного аналізу літературних джерел.

Якщо думку автора наведена дослівно, то її потрібно взяти в лапки, зробивши коректне посилання на джерело. Можна вдаватися до непрямого цитування у формі переказу тексту, яке максимально точно передає думки автора й супроводжується відповідним посиланням на джерело. Наприклад:

«Згідно з К. Третьяком», «В. Поліщук пропонує розглядати ... як...» [4, с.123].

Посилання у тексті роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, „...у роботах [1–7]...”. Слід писати:

- з пробілами між номерами: [1, 2, 4], а не [1,2,4];
- тире „–” ставиться лише, якщо пропущений якийсь номер: [1, 2], а не [1–2], писати [1–3], а не [1, 2, 3].

При посиланні слід писати: «... у розділі 1...», «...дивись 2.1...», „...за 1.2.4 ...», «...відповідно до 1.3.2...», «...на рис.1.3...» або «...на рисунку 1.3...», «...у таблиці 2.2 ...» або «...у табл. 2.2 ...», «...за формулою (2.1)...», «... у рівняннях (2.1)-(2.5)...», «...у додатку Б...».

5.5. Оформлення списку використаних джерел

Джерела літератури подаються згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел наведено у додатку Е.

5.6. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після списку використаної літератури. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки відповідно: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. Не використовують для позначення додатків літери Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатку Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатку А; формула (А.1) – перша формула додатку А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула (В.1).

6 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи

До кваліфікаційної роботи додаються відгук наукового керівника, який є складовою частиною подання голові Атестаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи, та відгук установи, на матеріалах якої виконувалась робота (за потреби). Відгук закінчується пропозицією (рекомендацією) до захисту. Кваліфікаційна робота з відгуками подається завідувачеві кафедри за 14 днів до початку захисту.

Після цього кваліфікаційну роботу аналізує рецензент. Рецензування

дипломних робіт доручається висококваліфікованим фахівцям галузі. Рецензентом не може бути Голова або член Атестаційної комісії. Рецензія повинна бути конкретною, містити оцінку щодо повноти, якості виконання та оформлення роботи, мати висновок та можливі зауваження по роботі.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які одержали за виконану роботу позитивний відгук керівника та рецензію, пройшли процедуру нормоконтролю, перевірки тексту на оригінальність і попередній захист згідно з установленим графіком. Завідувач кафедри має право допустити здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи у разі негативного відгуку керівника / отримання негативної рецензії.

Перевірка кваліфікаційної роботи на оригінальність її тексту здійснюється відповідно до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, затвердженого наказом ректора від 15.09.2021 № 275. За результатами перевірки здобувач вищої освіти отримує довідку, що додається до кваліфікаційної роботи.

У разі виявлення низького рівня оригінальності тексту (див. Положення), особа не допускається до захисту до усунення виявлених порушень та повторного проходження перевірки. Остаточне рішення щодо оригінальності тексту кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти може бути прийнято комісією, створеною розпорядженням директора ННІ.

Кваліфікаційна робота захищається перед Атестаційною комісією (ЕК). Випускник готує до захисту доповідь та презентацію.

Порядок захисту кваліфікаційної роботи визначається Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті. Захист здійснюється на відкритому засіданні ЕК. Для викладення основних положень кваліфікаційної роботи автору надається до 10 хвилин. Доповідь повинна бути змістовною, стислою та лаконічною. Доповідь має доповнювати інформацію на слайдах презентації, а не дублювати її. Здобувач обґрунтовує вибір теми, формулює мету, об'єкт і предмет дослідження, висвітлює зміст роботи, висновки і рекомендації.

Після доповіді бакалавр відповідає на питання членів Атестаційної комісії, а також присутніх на захисті осіб. Відповіді на питання дають можливість визначити рівень професійної і наукової підготовки, самостійності виконання роботи, компетентності здобувача вищої освіти.

Після відповідей на питання членом комісії здійснюється експертиза змісту та оформлення кваліфікаційної роботи. Потім зачитують відгук наукового керівника і рецензію. На зауваження рецензента випускник повинен дати ґрунтовну й аргументовану відповідь.

Під час захисту ведеться протокол засідання Атестаційної комісії.

Після обговорення підсумків захисту на закритій частині засідання Атестаційної комісії виносять рішення про оцінку роботи. У випадку незгоди членів Атестаційної комісії, думка Голови комісії є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи оголошує Голова у день захисту.

Захищені кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти передають до бібліотеки університету та розміщують в електронному репозитарії ПДАУ.

Захист кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти з особливими

потребами, осіб, які перебувають на непідконтрольній території або за кордоном та інших поважних причин, за їх заявою і з дозволу ректора може здійснюватися за графіком роботи відповідної Атестаційної комісії в онлайн режимі з використанням комп'ютерних технологій та відеозв'язку. Обов'язковою умовою при цьому є представлення виконаної роботи у паперовому і електронному вигляді на випускову кафедру не пізніше ніж за 14 днів до початку роботи Атестаційної комісії.

6.2. Критерії оцінки

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кваліфікаційна робота за результатами виконання та захисту атестується на «відмінно» (90–100 балів), якщо вона виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита повною мірою. Правильно визначено предмет, об'єкт дослідження. Зміст роботи логічний та сприяє розкриттю теми дослідження. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у роботі. Автор використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання використаних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм української мови. Відгук і рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована та логічна. Відповіді на питання членів Атестаційної комісії правильні, стислі, вичерпні.

Кваліфікаційна робота атестується на «добре» (74 – 89 балів), якщо вона виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета досягнена, завдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці викладу матеріалу та в оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Відгук і рецензія позитивні, але містять окремі зауваження до роботи. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів Атестаційної комісії правильні.

Кваліфікаційна робота атестується на «задовільно» (60 – 73 бали), якщо вона виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній самостійний аналіз явищ. Висновки обґрунтовано непереконливо, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку та рецензії вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів Атестаційної комісії є неповними.

Кваліфікаційна робота атестується на «незадовільно» (до 59 балів), якщо вона подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури дослідження. Мета і завдання нереалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їхньому змісту. У роботі відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук та рецензія негативні. Доповідь взагалі не

відображає зміст виконаної роботи, відповіді на питання членів Атестаційної комісії неправильні.

Шкала оцінювання кваліфікаційних робіт: національна та ЄКТС

Сума балів за виконання кваліфікаційної роботи та її захист	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-х бальною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним виконанням кваліфікаційної роботи

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року №1556-VII (зі змінами і доповненнями). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> .
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов у сфері вищої освіти» від 30.12.2015 року №1187 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584) «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/rekomendatsii-1648.pdf>.
5. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24 квітня 2019 р. № 559. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/206-Sad-park.gosp-bakalavr-VO.18.01.pdf>
6. Освітньо-професійна програма «Садово-паркове господарство» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство .URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/14038/opspg20241.pdf>
7. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/plozhennyaproatestaciyu1608 sayt.pdf>.
8. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/plozhennyaprozapobigannyag otovonasayt.pdf>
9. Кодекс академічної доброчестності Полтавського державного аграрного університету URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf>
10. Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021plozhennyaproosvit niyprocespravlene.pdf>
11. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/plozhennyaprosvzyaopdau100122_0.pdf
12. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2023. 368 с
13. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2021. 144 с.

14. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький державний медичний університет, 2021. 108 с.
15. Методичні рекомендації до написання та оформлення кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» факультету лісового і садово-паркового господарства / [Поліщук В.В., Пушка І.М., Величко Ю.А. та ін.] Умань, 2024. 46 с.
16. Гапон С.В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень». Полтава, ПДАУ, 2024. 26 с.

ДОДАТОК А

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Садово-паркове господарство зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство

1. Проектні пропозиції реконструкції скверу
2. Проектні пропозиції реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва
3. Проектні пропозиції озеленення та благоустрою території присадибної ділянки (приклад ділянки за адресою).
4. Проектні пропозиції озеленення та благоустрою дошкільного навчального закладу (приклад закладу за адресою).
5. Проектні пропозиції озеленення та благоустрою території навчальних закладів різного ступеню освіти
6. Проектні пропозиції озеленення та благоустрою території закладів охорони здоров'я.
7. Проект озеленення та благоустрою території промислового підприємства на прикладі
8. Проектні пропозиції озеленення внутрішнього простору (офісу, зимового саду, атріуму).
9. Ландшафтна організація експозиційних ділянок (у ботанічних садах, дендропарках).
10. Проект озеленення та благоустрою зимового саду на прикладі
11. Морфолого-біологічна та еколого-ценотична характеристика дендрофлори парку (скверу)
12. Композиційні особливості створення та формування моносадів і садів безперервного цвітіння.
10. Дослідження екологічної пластичності декоративних рослин в умовах міста.
11. Особливості вирощування рослин сухоцвітів та використання для декоративного садівництва.
12. Оцінювання газонних покривів за біолого-екологічними та декоративними особливостями.
13. Еколого-біологічні особливості декоративних деревних рослин в умовах Лісостепу України.
14. Еколого-біологічні особливості декоративних чгарникових рослин в умовах Лісостепу України.
15. Декоративні рослини закритого ґрунту та особливості їх вирощування.
16. Контейнерні декоративні культури в умовах закритого ґрунту та особливості їх вирощування.

16. Озеленення та благоустрій територій (спеціалізованих шкіл, ліцеїв, коледжів тощо).
17. Сучасні тенденції та технології створення садово-паркових об'єктів на прикладі студентського парку м. Полтави.
18. Ландшафтна організація та технологічні особливості влаштування садів на дахах.
19. Композиційні основи формування лісопаркових ландшафтів.
20. Композиційні основи створення та утримання насаджень загального користування (парків, скверів, вуличних насаджень).
21. Особливості формування декоративних насаджень спеціального призначення.
22. Озеленення та благоустрій спеціалізованих шкіл, ліцеїв, коледжів.
23. Використання декоративних рослин на об'єктах комплексної зеленої зони міста.
24. Зимові сади в спорудах різного функціонального призначення (ЗВО, дитячі садки, школи, кінотеатри, театри).
25. Досвід створення та використання вертикального озеленення, живоплотів, декоративних угруповань.
26. Сучасний стан та пропозиції щодо покращення різних за призначенням садово-паркових об'єктів.
27. Інженерна підготовка території та використання сучасних технологій і обладнання на об'єктах різного функціонального призначення в садово-парковому господарстві.
28. Проектні пропозиції щодо створення різних садово-паркових об'єктів.
29. Особливості використання асортименту декоративних рослин у композиції садово-паркових об'єктів.
30. Однорічні квітnikово-декоративні культури, особливості вирощування та використання в садово-парковому господарстві.
31. Однорічні квітникові культури в озелененні на прикладі територіальної громади, особливості їх вирощування та використання.
32. Однорічні декоративно-листяні культури на квітниках м. Полтави, особливості їх вирощування та використання.
33. Однорічні декоративно-листяні культури в озелененні на прикладі територіальної громади, особливості їх вирощування та використання.
34. Дворічні квітникові культури в озелененні на прикладі територіальної громади ..., особливості їх вирощування та використання.
35. Багаторічні квітникові культури в озелененні на прикладі територіальної громади, особливості їх вирощування та використання.

36. Багаторічні квітникові культури на квітниках м. Полтави, особливості їх вирощування та використання.
37. Багаторічні цибулинні та бульбоцибулинні квітникові культури на прикладі квітників м. Полтави, особливості вирощування та використання.
38. Квітnikово-декоративні культури (сухоцвіти), особливості технології вирощування на прикладі квітників м. Полтави.
39. Квітникові культури родини Айстрові, технологія вирощування та використання на прикладі квітників м. Полтава.
40. Багаторічні квітnikово-декоративні культури в КП «Декоративні культури» м. Полтава, особливості вирощування та використання.
41. Багаторічні квітnikово-декоративні ефемероїди на прикладі квітників м. Полтава, особливості вирощування та використання.
42. Декоративно-листяні культури родини Злакові на прикладі квітників м. Полтава, особливості вирощування та використання.
43. Деревні садово-паркові культури відділу Голонасінні на прикладі парків м. Полтава, особливості їх вирощування та використання.
44. Чагарникові садово-паркові культури відділу Голонасінні на прикладі парків м. Полтава, особливості їх вирощування та використання.
45. Екзотичні садово-паркові культури відділу Голонасінні на прикладі парку ПДАУ, особливості їх вирощування та використання.
46. Чагарникові садово-паркові культури родини Трояндові на прикладі парків м. Полтава, особливості їх вирощування та використання.
47. Водні садово-паркові культури, особливості їх вирощування та використання.
48. Споріві садово-паркові культури на прикладі квітників м. Полтава, особливості їх вирощування та використання.
49. Декоративні субтропічні плодові рослини Хорольського ботанічного саду, особливості їх вирощування та використання.
50. Впровадження вертикального озеленення у міському середовищі
51. Оцінка стану зелених насаджень у парках м. [Назва міста] та шляхи їх відновлення»
52. Моніторинг стійкості декоративних порід до забруднення атмосферного повітря
53. Біоіндикаційна оцінка якості міського середовища за станом листяних дерев
54. Вплив урбанізаційних факторів на фітосанітарний стан зелених насаджень

55. Асортимент деревно-чагарникових рослин для умов Лівобережного Лісостепу України
56. Використання місцевих видів диккорослих рослин у сучасному ландшафтному дизайні».
57. Оцінка декоративних якостей нових сортів троянд у озелененні парків.
58. Старовинні троянди, особливості їхнього вирощування та використання.
59. Сучасні троянди: класифікація, сортове різноманіття, особливості вирощування та використання.
60. Багаторічні трави та злаки у створенні квітників природного типу
61. Економічна ефективність створення і догляду за зеленими насадженнями у міському середовищі
62. Сучасні типи квітників, особливості їх організації, асортимент культур, що вирощуються на них.

ДОДАТОК Б
Приклад заяви на кваліфікаційну роботу

Завідувачу кафедри геоматики,
землеустрою та планування територій
проф. Шевчуку С. М.
здобувача вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Садово-паркове господарство
спеціальності 206 Садово-паркове
господарство
освітнього ступеня Бакалавр
денної (заочної) форми навчання
П.І.П.
тел.: _____

Заява

Прошу Вас:

- затвердити тему моєї кваліфікаційної роботи

« _____
_____ »
(назва теми)

- та призначити науковим керівником кваліфікаційної роботи –

_____ (П.І.П., науковий ступінь, вчене звання керівника)

ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

«__» _____ 20__ року _____ _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

«__» _____ 20__ року _____ _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК В

Зразок оформлення титульного аркушу кваліфікаційної роботи

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ агротехнологій, селекції та екології

Кафедра геоматики, землеустрою та планування територій

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавр

на тему: «_____»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Садово-
паркове господарство спеціальності 206
Садово-паркове господарство
ступеня вищої освіти бакалавр
групи 206 СПГ бд_21
ПЕТРЕНКО Іван Іванович

Керівник: д.б.н., проф. ГАПОН С.В.

Рецензент: д.п.н., проф. ОНІПКО В.В.

Полтава – 20__р.

ДОДАТОК Г
Приклад завдання кваліфікаційної роботи магістра

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ННІ агротехнологій, селекції та екології
Кафедра геоматики, землеустрою та планування територій
Освітньо-професійна програма *Садово-паркове господарство*

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство
Ступінь вищої освіти бакалавр

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ проф. ШЕВЧУК С. М.
«__» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПЕТРЕНКО Іван Іванович

1 Тема роботи: «_____»
керівник роботи _____

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.П.)

затверджені наказом ПДАУ від «__» _____ 20__ року за № _____.

2 Строк подання здобувачем вищої освіти роботи – «__» _____ 20__ року.

3 Вихідні дані до роботи

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. _____

Розділ 2. _____

Розділ 3. _____

5 Перелік графічного матеріалу: *схеми, проєкти, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження*

6 Дата видачі завдання: «__» _____ 202_ р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з.п.	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи		
2	Складання і затвердження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу		
3	Опрацювання літературних джерел		
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
5	Виконання розділів роботи		
6	Оформлення тексту роботи		
7	Попередній захист роботи на кафедрі		
8	Нормо-контроль		
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій		
10	Захист кваліфікаційної роботи		

Здобувач вищої освіти

Іван ПЕТРЕНКО

Підпис

Керівник роботи

Сергій ШЕВЧУК

Підпис

ДОДАТОК Д
Приклад складання реферату

РЕФЕРАТ

Основна частина кваліфікаційної роботи виконана на 60 сторінках тексту, відображена у 7 таблицях та 12 рисунках.

Робота складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 65 найменувань та 12 додатків.

Об'єкт дослідження _____

Предмет дослідження _____

Актуальність _____

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра _____

Практичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра _____

У першому розділі були розглянуті _____

У другому розділі запропоновано _____

У третьому розділі представлено розробку проєкту (програми) _____

Практичні результати роботи – запропоновано _____

Рекомендації щодо використання результатів роботи – використання _____

Сфера застосування результатів роботи – _____

Результат перевірки тексту пояснювальної записки на плагіат за допомогою сервісу Unichesk: унікальність тексту – 87 %.

ДОДАТОК Е

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Книги

Один автор

1. Бессонова В. П. Квітники. Практикум. Дніпровський державний аграрно-економічний університет. Вид. 2-ге доп. і переробл. Дніпро: видавництво «Типографія Україна», 2023. 183 с.
2. Білик М.О. Біологічний захист рослин від шкідливих організмів: підручник. Харків: Майдан, 2022. 356 с.
3. Пузиренко Я. В. Декоративна флористика: навчальний посібник. Київ.: Кондор- Видавництво, 2023. 232с.

Два автора

1. Буценко Л.М., Пирог Л.П. Біотехнологічні методи захисту рослин. Підручник. Київ: Ліра-К, 2021. 346 с.
2. Гапон С.В., Гапон Ю.В. Ботаніка з основами екології рослин. Лабораторний курс. Навчальне видання. Полтава, ПДАУ, 2025. 88 с.
3. Меженський В.М., Меженська Л.О. Сучасна систематика квіткових рослин Ч. 1 Навчальний посібник. Київ : Вид-во Ліра-К, 2020. 384 с.

Три автора

1. Богданова В. Д., Слепцов Ю. В., Якубенко Б. Є. Квітникарство закритого ґрунту. Навчальний посібник, 2019. 186 с.
2. Дячук П.В., Перфільєва М. В., Перфільєва Л. П. Флористика: навчальний посібник. Умань, 2023. 182 с.
3. Якубенко Б.Є., Царенко П.М., Алейніков І.М. Ботаніка з основами гідроботаніки (водні рослини України) : підручник. 2-ге вид. перероб. доп. Київ: Ліра-К. 2021. 542 с.

Чотири і більше автора

1. Кирик М.М., Шевчук В.К., Піковський М.Й., Яколюда С.М., Азаїкі С.С. Хвороби квіткових і декоративних рослин. Київ: Фенікс, 2019. 328 с.
2. Світельський М.М., Ішук О.В., Федючка М.І., Матковська С.І., Пінкіна Т.В., Романюк А.А. Ботаніка з основами екології : навчальний посібник. за заг. ред. М.М. Світельського. / 3-тє вид., перероб. і доп. Херсон : Олді-плюс, 2025. 540 с.
3. Якубенко Б.Є., Алейніков І.М., Шабарова С.І., Машковська С.П. Ботаніка. Підручник. Київ: Ліра-К. 2022. 436 с.

Без автора

1. Методичні рекомендації щодо виконання магістерської роботи (для

здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 206 Садово-паркове господарство денної та заочної форм навчання факультету природничих наук) / укл. : Шевченко А. М., Петренко С. В., Гаврилюк Ю. В., Соколов С. О., Демідова Н. В., Бордюгова О. І., Скаковський С. І. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 87 с.

2. Конспект лекцій з дисципліни «Озеленення населених місць»/ С. С. Чепур. Ужгород: Видво УжНУ «Говерла», 2021. 170 с.
3. Статистичний щорічник Полтавської області за 2021 рік. Полтава : Головне управління статистики у Полтавській області, 2022. 304 с.

Словники, довідники, багатотомні видання

1. Нова енциклопедія кімнатних рослин / Марія Цвєткова ; іл. В. Кудіна. Х. : ВД «ШКОЛА», 2013. 216 с.
2. Енциклопедія рослин садових та кімнатних / Уклад. Ануфрієва С. В. — Донецьк: Глорія Трейд, 2013. 224 с. : кольор. іл.
3. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с.
4. Мала екологічна енциклопедія / Микола Олексійович Шалімов. Одеса: Б.В., 2014. 179 с.
5. Словник української біологічної термінології. Київ : КММ, 2012. 744 с.
6. Енциклопедія лісового господарства Хмельниччини / [редкол.: В. Є. Берека (голова) та ін.] ; Хмельниц. облрада, Хмельниц. обл. упр. ліс. та мислив. госп-ва [та ін.]. Хмельницький: Поліграфіст-3, 2020. 247 с. : фот.

Автореферати дисертацій та дисертації

1. Бондар В. В. *Рекреаційне озеленення міських територій: екологічні та естетичні аспекти формування фітомасиву* : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук. Львів, 2021. 36 с.
2. Григор'єва Т. О. *Ландшафтно-естетична оцінка асортименту хвойних декоративних рослин для використання в садово-паркових композиціях* : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук. Київ, 2020. 24 с.
3. Ковальчук Н. М. *Селекційна оцінка сортів і форм троянди (Rosa L.) для декоративного садівництва Правобережного Лісостепу України* : автореф. дис. ... канд. біол. наук. Київ, 2017. 21 с.
4. Кушнір О. Ю. *Вплив урбаністичних факторів на життєздатність декоративних кущових рослин у зелених насадженнях міста Києва* : автореф. дис. ... канд. біол. наук. Київ, 2018. 22 с.
5. Сидоренко О. В. *Оптимізація асортименту декоративних деревних рослин для озеленення міських територій Північного Лісостепу України* : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук. Умань, 2019. 21 с.

Законодавчі акти та нормативні документи

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2030»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.
3. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 282.
4. Про державний земельний кадастр: Закон України. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (дата звернення 01.09.2023 р.)

Стандарти

1. ДСТУ-Н Б В.1.2-17:2016. Настанова щодо науково-технічного моніторингу будівель і споруд. Чинний від 2017.04.01. Київ : ДП«УкрНДНЦ», 2017. 47 с.
2. ДБН В.1.1-46:2017 Інженерний захист територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів. Чинний від 2017.11.01. Київ : Мінрегіон України, 2017. 42 с.
5. ДБН Б.1.1-21:2017. Склад та зміст схеми планування території, на якій реалізуються повноваження сільських, селищних, міських рад. Державні будівельні норми України. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/b_1_1_21_2017/1-1-0-1807 (дата звернення 01.09.2023 р.).

Частина видання

Статті у періодичних виданнях

1. Бровді А.А., Поліщук В.В. Оцінювання особливостей стеблового апарату сортів троянд групи флорібунда в умовах Правобережного Лісостепу України. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 29. С. 55-62.
2. Бровді А. А., Поліщук В. В. Вивчення господарсько-декоративної цінності сортів троянд групи флорібунда за кількісними параметрами їх суцвіть. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія «Агрономія і біологія». 2023. Випуск 1 (51). С. 14-19.
3. Гапон С. В., Шевчук С. М., Куришко Р. В., Нагорна С. В., Чувпило В. В. Фіторізноманіття однорічних квітниково-декоративних рослин квітників м. Полтави та його особливості). *Bulletin of problems in biology and medicine* 2024. Вип. 2 (173). С. 150-154 (**фахове видання**).
4. Гапон С.В., Гапон Ю.В., Пархоменко Н.О. Дворічні квітниково-декоративні культури квітників м. Полтави та перспективи їхнього використання. *Природнича освіта та наука*. 2024. № 5. С. 36-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/NSER/2024-5>
5. Куришко, Р. В., Гапон, С. В., Шевчук, С. М., Чувпило, В. В. , Нагорна С.В. & Гапон, Ю. В. Планування та організація квітників кампусу ПДАУ. *Природнича освіта та наука*. 2025. (1), С. 127-132. <https://doi.org/10.32782/NSER/2025-1.20>.

Матеріали конференцій, тези доповідей

1. Гапон С. В., Гапон Ю.В. Мохоподібні та бріюфітна рослинність парків м. Полтави: стан вивчення та напрямки подальших досліджень. *Агроландшафти: інноваційні підходи у землеустрої та садово-парковому господарстві : збірник статей II Всеукраїнської науково-практичної конференції*. (м. Полтава, 17 квітня 2025 р.). Полтава, 2025. С. 163–167.

2. Гапон С., Нагорна С., Куришко Р. Вибір баз проведення практики як запорука успішної реалізації її мети та завдань. *Актуальні питання забезпечення якості вищої освіти* : Матеріали 55-тої науково-методичної конференції викладачів і аспірантів Полтавського державного аграрного університету. Полтава, 2024. С. 11–13.
3. Куришко Р. В., Гапон С. В., Шевчук С. М., Нагорна С. В., Чувпило В. В. Квітники ПДАУ – невід’ємний елемент агроландшафтів садово-паркового господарства. *Агроландшафти: інноваційні підходи у землеустрої та плануванні територій* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 15 травня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 63–66.

Електронні ресурси

1. Полтавська школа садівництва та городництва. Електронний ресурс. URL : https://http://poltavahistory.inf.ua/history10_u.html (дата звернення 01.01.2024 р.).
2. Історія виникнення та зародження садово–паркового мистецтва. Електронний ресурс. URL : <https://studfile.net/preview/16473583/page:23/> (дата звернення 01.01.2024 р.).
3. Садово-паркове мистецтво. Електронний ресурс. URL : <http://map.dazru.gov.ua/kadastrova-karta> (дата звернення 01.01.2024 р.).

ДОДАТОК Е

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

Тема роботи: БАГАТОРІЧНІ КВІТНИКОВІ КУЛЬТУРИ НА КВІТНИКАХ М. ПОЛТАВИ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИРОЩУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОРІЧНИХ КВІТНИКОВИХ КУЛЬТУР У САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ	11
1.1. Садово-паркове господарство в економіці України : сучасний стан розвитку	14
1.2. Багаторічні квітникові культури квітників, їх класифікація	17
1.3. Напрямки використання багаторічних квітникових культур в садово-парковому господарстві	
Висновки до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНІ УМОВИ РЕГІОНУ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	22
2.1. Кліматичні умови території дослідження	22
2.2. Ґрунти регіону дослідження та їх особливості	25
2.3. Квітники м. Полтава, їх характеристика а облаштування	27
Висновки до другого розділу	31
РОЗДІЛ 3. БАГАТОРІЧНІ КВІТНИКОВІ КУЛЬТУРИ НА КВІТНИКАХ М. ПОЛТАВИ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ	32
3.1. Багаторічні квітникові культури, їх характеристика	32
3.2. Особливості вирощування багаторічних квітникових культур	39
3.3. Аналіз результатів експериментальних досліджень по вирощуванні багаторічних квітникових культур	
Висновки до третього розділу	57
РОЗДІЛ 4 НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОРІЧНИХ КВІТНИКОВИХ КУЛЬТУР У САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ	58
4.1. Багаторічні квітникові культури для озеленення	
4.2. Багаторічні квітникові культури для облаштування оранжерей, теплиць, зимових садів	
4.3. Багаторічні квітникові культури як об'єкт для підприємницької діяльності	
Висновки до четвертого розділу	
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	

Додаток А	
Додаток Б	66
Додаток В	79
Додаток Г	70